

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. ובהמור ... עד שתהא פורקת ... חמור וגמל אוכלים ממשאוי שעל גביהן ובלבד שלא יטול בידו ויאכילם.....2
- ב. אוכל פועל קישות אפילו בדינר ... אבל מלמדין את האדם שלא יהא רעבתן ויהא סותם את הפתח בפניו.....3
- ג. אפילו לא בער אלא אשכול אחד אוכלו ... ליתב ברישא והדר ליכול.....3
- ד. פועל ...משל שמים הוא אוכל ... לדידיה זכי ליה רחמנא לאשתו ובניו לא זכי להו רחמנא.....4
- ה. מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם חסמת פטור.....5
- ו. לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב.....5
- ז. הרי זה אוכל ופטור מן המעשר על מנת שאוכל אני ובני או שיאכל בני בשכרי הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב.....6
- ח. השוכר את הפועל לעשות בנטע רבעי שלו הרי אלו לא יאכלו ואם לא הודיעם פודה ומאכילן.....6
- ט. נתפרסו עגוליו נתפתחו חביותיו הרי אלו לא יאכלו ואם לא הודיען מעשר ומאכילן.....7
- י. משישלה בחביות.....8

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף עב.

א. ובחמור ... עד שתהא פורקת ... חמור וגמל אונלים ממשאוי שעל גביהו ובלבד שלא יטול בידו ויאכילם

הבהמה¹ אוכלת כל זמן שהיא עושה בגדולי קרקע, בין במחובר² בין בתלוש³. וכן בהמה⁴ טעונה אוכלת⁵ בהליכתה⁶ ממשוי שעל גבה וכ"ש בשעה שמטעינים אותה⁷, עד שתהיה פורקת, ודוקא לחסום אסור, אבל אינו חייב להאכילה בידיים, ואפילו אם שכר בהמה אינו חייב להאכילה בידיים⁸.

¹ שו"ע ונו"כ שלא א

² ולבאורה הרי מלאכת שור במחובר אי אפשר לו לאכול מגפן שהוא עושה בה, שהרי קשור לצמד לפני העגלה, והבוצרים עושין בגפן שאצל העגלה ונותנים בעגלה ובגפן אחר אסור לו לאכול ופירש"י שם צא ע"ב ד"ה ואי אמרת, הא דמרבינן שור במחובר היינו בזמורה ארוכה דיכול לאכול ממה שהוא עושה. ועיין בתוס' ד"ה שור, שפירשו שדש במחובר ואע"ג שכל קלח הוי בפני עצמו והיאך אוכל בקלח אחר, איירי, בקטניות, או בתבואה ארוכה, שיכול לאכול אותן שהוא דש בהן. ובשמ"ק בשם הרשב"א, ובשם הרישב"א פירשו שעוקר קטניות ומושך את הברזל בדרך הליכתו ועוקר אותן שלאחריו ואוכל ממה שלפניו, וכגון שהעלים ארוכים ומגיעים עד לפני השור

³ בירושלמי מעשרות פ"ב ה"ד. איתא שאם חסמו במחובר אינו עובר בלאו, שנתמעט מבידשו, ולא למדו מפועל אלא שמצוה להניחו לאכול, אבל אין בו לאו ועיין צפנת פענח תרומות פ"ב ה"י

⁴ שו"ע ונו"כ שם

⁵ ועי' סמ"ע שם ס"ק ב שלא אמרו כן אלא לחכמים החולקים על ר"י ב"ר יהודה ב"מ צא ע"ב, שאי"צ שיעשה בידיו וברגליו, ועי' לחם יהודה למהר"י עייאש על הרמב"ם שם, שכשהולך עושה בידיו וברגליו, ושכן נראה מרש"י שם צא ע"ב ד"ה ואפילו שכתב "דאינו מזיז ידיו ורגליו" משמע שכשמוזיז דהיינו הולך חשיב עושה בידיו ורגליו.

⁶ רש"י שם צב ע"א ד"ה עד

⁷ ועיין תוס' שם צב א ד"ה אלא, ובראב"ד בשמ"ק שם, ובתוס' הרא"ש שם, ובמ"מ לדעת הרמב"ם שם. שמה שבהמה אוכלת ממשאוי שעל גבה הוא מן הדין ומן התורה שאפילו אין הפירות מונחים לפניו אלא על גבה רואה אותם קצת, וכל שכן שאוכלת בשעה שטוענים אותה והפירות מונחים לפניו ובא להשמיענו שלא נאמר שאינה אוכלת אלא כשרואה הגפן לפניו, אף על פי שאין מעם איסור חסימה, לפי שרואה ומצטערת ועי' ב"ח שם ותוס' רעק"א במשניות פ"ז אות סב

ודעת הרשב"א שם ומובא במ"מ שם בשם י"א שאינה אוכלת מן התורה אלא כשהפירות תלושים לפניו כדי להטעינם, אבל במשאוי שכבר טענוהו להוליכו לגת, הרי הוא כאילו פרקוהו לגת, שחלק בעלים הוא ומפני שהחמור אינו יכול לאכול מן הגפנים המחוברים לפי שאין מלאכתו במחובר אלא בתלוש, לפיכך תקנו לו לאכול מן המשאוי שהוא נושא עדיין עליו לגת של בעל הבית, ומן התקנה הוא אוכל ולא מדבר תורה

⁸ "ובלבד שלא יטול בעל החמור ביד ויאכילנה לפי שתאכל יותר מדאי ואינו מוטל חובה על השוכר אותה להשביעה אלא שלא לחסום אותה. וכמו כן בעוד שטוענין אותה אם אוכלת ממה שלפניה שאסור לחסום אותה". (שיטה מקובצת שם צב ע"א בשם ה"ר יהונתן ז"ל)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ה"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אחר שפרקה אין שייך בה איסור חסימה, ואינו חייב לאפשר לה לאכול⁹.

ב. אוכל פועל קישות אפילו בדינר ... אבל מלמדיו את האדם שלא יהא רעבתו ויהא סותם את הפתח בפניו

יכול הפועל¹⁰ לאכול יותר משכרו, כגון ששכרו אינו אלא מאה, יכול לאכול פרי שזה מאתיים, ומכל מקום מלמדיו אותו שלא לעשות כן¹¹, כדי שלא ימנעו מלהשכירו.

ג. אפילו לא בצר אלא אשכול אחד אוכלו ... ליתב ברישא וחדר ליכול

י"א¹² שהדין הנזכר הוא דוקא ששכרו לעשות כל היום, שאז אף על פי שאוכל יותר משכרו ישאר לתת ג"כ הנשאר לכליו של בעל הבית, אבל אם לא שכרו רק ללקוט פרי אחד, או כמות פירות¹³, לא יאכלנו, כולו, שהרי אינו נותן כלום לתוך כלי של בעל הבית והיאך יאכל הוא. ואפילו שכרו כל

⁹ שלאחר שפרקה אי אפשר שתאכל, שהרי כל משאה פורקים בבת אחת והולכים (רש"י שם ד"ה כשהיא) או לפי שבדישו אמרה תורה ולא אחר דישו (ראב"ד בשיטה מקובצת שם) שו"ע ונו"ב שלו ז

¹¹ והקשה המע"ח בש"ס [ב"מ צ"ב ע"א] דקאמר איכא בינייהו אבל מלמדיו כו', למה יש חולק על זה להשיאו עצה טובה שמצווין כל ישראל להשיא עצה הוגנת. אבל בשיטה מקובצת [שם] כתב בשם הר"י דלת"ק אסור ללמדו אפילו בדרך עצה, שאין לנו לעקור מה שנצטוינו מן התורה והתורה זכתה לו. וצ"ע מיבמות ק"ו ע"ב ומשיאין לו עצה ההוגנת כו'. בית יעקב שם.

¹² רמ"א שם ומבואר בגמרא א שתי מימרות דרב אסי, אחד, אפילו לא שכרו אלא לבצור אשכול אחד אוכלו, והרבנותא דלא אמרינן ואל כליך וגו' וצריך עכ"פ ליתן בכליו של בעל הבית, קמ"ל דאינו כן, דהתורה זיכתה לו בכל ענין אפילו אם אין לו ליתן לכליו של בעל הבית. ועוד מימרא דאם שכרו לכל היום יכול לאכול אשכול ראשון שבצר, ורבנותא דלא תימא דצריך ליתן בתחילה לכליו של בעל הבית, אלא מותר לאכול תיכף, עיין בגמרא דעביד צריכותא לשתי המימרות. והר"ף השמיט מימרות אלו וגם הר"מ לא הזכיר, ונראה דלא סבירא להו, רק צריך ליתן בכליו של בעל הבית תחילה. א"כ אם שכרו לאשכול אחד אינו אוכלו, וגם אם שכרו לכל היום לא יאכל אשכול הראשון, דצריך ליתן תחלה בכליו של בעל הבית, וכך פסק בטור ומבואר בשו"ע ס"ז. ופשוט הא דמבואר דלא יאכל אשכול הראשון היינו כל זמן שלא בצר השני, אבל אם בצר עוד מותר לאכול הראשון כיון דנותן לכליו של בעל הבית" (מנ"ח תקעו אות ה) סמ"ע יח¹³

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

היום, לא יאכל הפרי הראשון שליכט, שהרי עדיין לא נתן כלום לתוך כלי של בעל הבית, אלא יתן תחלה לכליו של בעל הבית ואחר כך יאכל.

ד. פועל...משל שמים הוא אוכל... לדידיה זכי ליה רחמנא לאשתו ובניו לא זכי להו רחמנא

אף על פי שלא התירה התורה לפועל לאכול אלא לפועל העושה בשכר כדאמרינן לעיל סעיף ב', אין האכילה בא בשכרו ואין ממעטינן בשביל זה בשכרו שנותנין לשאר שכירי יום העושין שאר מלאכות, אלא התורה זכתה לו¹⁴, ומשל שמים הוא אוכל¹⁵, לפיכך פועל שאמר¹⁶ לבעל הבית, תן לאשתי ובני מה שהיה לי לאכול, או שאמר: הריני נוטל מעט מזה שנטלתי, לאכול לאשתי ובני¹⁷, אין שומעין לו¹⁸. אפילו נזיר שהיה עושה בענבים, ואמר:

¹⁴ בלבוש כתב משום צערו דהו"ל צער אם לא יאכל כשעושה בדברים אלו, ובסמ"ע לג כתב מחמת חנינה וחסד כשאר מתנות עניים לקט שכחה פיאח זכתה התורה לפועל במתנה,

¹⁵ ואמרינן דלא זכתה לו אלא בשעה שנתנו לפיו ללועסו. סמ"ע שם לג

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם טז

¹⁷ דאע"ג דכבר נטלו לעצמו לאכול, לא אמרינן דכבר זכה בו ויכול ליתנו למי שירצה. במ"ע שם לג

¹⁸ בגמ' בבא מציעא צב ע"א איבעיא להו פועל משלו הוא אוכל (פירש"י תוספת שכר הוא שהוסיפה לו תורה): או משל שמים (פירש"י במתנת נמילות הסדים, כשאר מתנות עניים) הוא אוכל למאי נפקא מינה דאמר תנו (פירש"י אכילתי לאשתי ובני) לאשתי ובני אי אמרת משלו הוא אוכל יהבינן להו (פירש"י כי היכי דבידו ליתן שכרו לכל מי שירצה) אלא אי אמרת משל שמים הוא אוכל לדידיה זכי ליה רחמנא (פירש"י בצדקה, וכל זמן דלא מטא לידיה לא זכי ליה דליתבה לאשתו ובניו): לאשתו ובניו לא זכי להו רחמנא מאי נראה מדבריו דאי משל שמים אינו זוכה כל זמן שלא בא לידו, נראה דאי בא לידו זכה בו והוא שלו ויכול ליתן לכל מי שירצה. אך בע"ב פירש רש"י בד"ה משל שמים הוא אוכל, דאפילו שלהם אינה עד שיתננה לפיהם, וכן פירש רש"י לפני זה בד"ה אי אמרת משל שמים, ע"ש וכן משמע בתוס' שם בע"א אי אמרת משלו הוא אוכל יהבינן להו – דמשעה ששכרו הוי כאילו התנה עמו ואי משל שמים הוא אוכל לא יהבינן להו שלא זיכה לו הכתוב אלא מה שהוא לועס ואוכל ואין לו כח ליתן (כלום): . וז"ל הר"מ כאן בהי"ג, פועל שאמר תנו לאשתי ובני וכו' או שאמר הריני נותן מעט מזה שנטלתי לאכול לאשתי ובני אין שומעים לו שלא זיכתה תורה אלא לפועל עצמו וכו'. היינו משל שמים. וכן סיים אח"כ, שאין וכו' אלא משל שמים. עכ"פ מבואר מדבריו ג"כ ממה שכתב או שאמר הריני נותן ממה שנטלתי כו' דאין שומעין לו, דאפילו אם בא לידו אינו זוכה עד שיתן לתוך פיו, היינו דהתורה זיכתה לו לאכילה דוקא. והטור כאן הביא יש אומרים אם כבר נטלו בידו זכה בו ויכול ליתן לאשתו ובניו, והטור חולק על זה דאינו יכול ליתן אף דבא לידו, ועיין בב"י דכתב דלא זיכה לו רחמנא אלא מה שהוא נותן לתוך פיו. והשו"ע סט"ז העתיק לשון הר"מ, ועיין בסמ"ע סקל"ג ד דזה לאפוקי מדעת היש אומרים שמביא הטור. ולפי מאי דפסקינן משל שמים הוא אוכל עד שיביא לתוך פיו, פשוט [דאף] משהגיע לידו ובעל הבית לקח מאתו הרי הוא של בעל הבית לענין קידושי אשה וכדומה, דאכתי שלו הוא, רק עובר בעשה זו, אבל הממון שלו הוא ממש ולא זכה הפועל וזה פשוט מנחת חינוך תקעו אות ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ה"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תנו לאשתי ובני, אין אומרים כיון שידע הבעה"ב שהוא נזיר ולא יאכל ה"ל כאילו התנה עמו שיתן, ואין שומעין ל¹⁹.

ה. מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם חסמת פטור

כבר התבאר לעיל דף פז. ופח: שנצטוינו²⁰ בזה שהפועלים שהן עושין בדבר שגדולו מן הארץ ועדיין לא נגמרה מלאכתו בין בתלוש בין במחובר ויהיו מעשיהן גמירת המלאכה, הרי על בעה"ב מצוה שיניח אותן לאכול ממה שהן עושין בו. אפילו אינו עושה לא בידיו ולא ברגליו רק שנושא על כתפו²¹. ואסור מן התורה לחסמו שלא יאכל שהרי התורה אמרה ואכלת²², מיהו אם חסמו פטור ממלקות²³. וחייב לשלם כשיעור שהיה אוכל. אבל אם מתנה עמו שלא יאכל אין בו איסור בכך²⁴.

ו. לך אמרין נזירא סחור סחור לנרמא לא תקרב

מדברי סופרים²⁵ שאסור לנזיר לעמוד במושב שותי יין, ויתרחק ממנו הרבה שהרי מכשול לפניו, אמרו חכמים סביב לכרם לא יקרב.

¹⁹ סמ"ע שם לה ובש"ך שם ה הקשה שבמ' איתא שבנזיר יותר פשוט שלא יתן להרחיק הנזיר מאיסור דלך לך אמרינן לנזירא, ואיין אבני חושן שם ונראה דודאי לפי הס"ד דמשלו אוכל ויכול ליתן לאשתו וע"כ נזיר דקתני בברייתא גרע אבל לפי דמסיק דאסור ליתן לאשתו קשה באמת למה נקט הברייתא נזיר וע"כ דבנזיר יש רבותא יותר כמו שכתב הסמ"ע ס"ק ל"ה ולי נראה דו"ל דלרבותא אחרת ע"פ סברא שהובא בטור דעדיף לבעה"ב שיאכל בעצמו כדי שיוכל לעבוד וא"כ י"ל דוקא פועל אחר אסור ליתן לאשתו דע"כ יתמעט אכילתו אבל נזיר דא"י לאכול ומפסיד ה"א דיתן לאשתו קמ"ל.

²⁰ שו"ע ונו"כ שלז א

²¹ קמ"ל דלא תימא דבעינן פועל העובד בידיו וברגליו בשעת דישה דומיא דשור, אלא דרשינן להלן צא: מדכתיב בפועל כי תבוא, ביאה סתם משמע, בכל מה שאתה באת שם לעבוד. סמ"ע שם ב

²² רמ"א שם

²³ ולא אמרינן קל וחומר הוא משור ומה שור שאי אתה מצווה להחיותו אתה מצווה על חסימתו ואם חסמו חייב מלקות דכתיב [שם כה, ד] לא תחסום שור בדישו וסמ"ך ליה אם בן הכות וגו', אדם שאתה מצווה להחיותו אינו דין שאתה מצווה על חסימתו ואם תחסמנו תחייב מלקות, ואין בזה משום אין מזהירין ומלקין מן הדין, דאיסור חסימה כבר נאמרה בואכלת וקל וחומר למלקות אתא. לאו מילתא היא, דאמר קרא כנפשך שהוא מיותר דהול"ל ואכלת ענבים כשבעך, אלא להכי אתא לומר כנפשך של בעל הבית כן תהא נפשו של פועל, מה נפשך אם חסמת עצמך פטור אף נפשו של פועל אם חסמתו פטור ממלקות, לפיכך אם חסמו מלקי לא לקי אבל שלומי צריך לשלם לו מה שהיה אוכל אם לא חסמו. לבוש שם

²⁴ סמ"ע שם ג

²⁵ רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף עב:

**ז. הרי זה אוכל ופטור מן המעשר על מנת שאוכל אני ובני
או שיאכל בני בשכרי הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב**

כבר התבאר לעיל דף פז: שהשוכר את הפועלים²⁶ לעבוד אצלו בפירות בין בתלושין בין במחוברין, הואיל ויש להם לאכול מן התורה במה שהן עושין, אפי' בלי רשות בעה"ב, הרי אלו אוכלין אכילת עראי ופטורים מן המעשר, שמדכתיב פְּנֵפֶשֶׁד דרשו חז"ל שנתנה לו התורה דין בעל הבית באכילת עראי, ואינו כלוקח שקנה ממנו²⁷.

ואם התנה עמהן שיאכלו מה שלא זכתה להן תורה, כגון שהתנה עמהן הפועל שיאכלו בניו עמו או אשתו או בני ביתו או שיאכל בנו בשכרו²⁸ או שיאכל אחר גמר מלאכתו בתלוש, מה שיאכל הפועל פטור ובנו אסור לאכול עד שיעשר הואיל ואוכל מפני התנאי, ה"ז כלוקח וקובע למעשר. ולכן בעה"ב אסור לו להאכילם עד שיעשר²⁹, ואם הבעה"ב אינו מעשר צריכין הם לעשר, ויש להסתפק³⁰ אם המעשר על חשבון בעה"ב כיון שחייב לעשר או על חשבון הפועל כיון שידע שהוא טבל.

**ח. השוכר את הפועל לעשות בנטע רבעי שלו הרי אלו לא
יאכלו ואם לא הודיעם פודה ומאכילין**

²⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד שלא ק

²⁷ ואפי' התנה עמהם שיאכלו לא אמרי' דהוי כמקח דכיון שלא הי' צריך להתנות שהרי בלא"ה אוכל א"כ התנאי שלו לא מעלה ולא מוריד ויכול אדם להערים על פועליו ולהאכילין בלי מעשר שיקצצו תאנה א' ויאכלו בזמן הקציצה תשע ופטורין ויכולין לאכול אפי' אשכול ראשון של מלאכתן ואשכול אחרון. דרך אמונה מעשר פרק ט ס"ק פח

²⁸ דכיון דבלא תנאו אין רשאי ליתן חלקן לבנו כמש"כ רבנו בפ"ב משכירות הי"ג שמשל שמים הוא אוכל והתורה לא זיכתה אלא לו ולא לאחרים לכן כשמתנה שיאכל בנו במקומו הו"ל מקח

²⁹ תוספתא מעשרות פ"ב הי"א ואיתא שם ואם הבעה"ב מוציא ונותן לפניהם בעין יפה אוכלין וא"צ לעשר ואולי הטעם דא"פ שהוא ע"ה כיון שנותן בעין יפה יותר ממה שהתנו בודאי עישר ג"כ וצע"ק וע"ל אות קנ"ט שכתבנו בע"א קצת.

³⁰ רמב"ן בסוגיא מסופק בזה ועי' בתוס' אנשי שם פ"ג דמעשרות מ"א דפשימא לי' דמשל פועל ולא ראה ד' הרמב"ן הנ"ל וע"ש בשטמ"ק בשם הרשב"א דמשמע שאם יכול לאכול א' א' א"א לו לאכל ב' ולעשר משל בעה"ב אבל אם גם א' א' אסור לו מעשר משל בעה"ב דאדעתא דהכי נתן לו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שכר פועלין³¹ לעשות בנטע רבעי שלו הרי אלו לא יאכלו, ואם לא הודיעם, פודה³² ומאכילין.

ט. נתפרסו עגוליו נתפתחו חביותיו הרי אלו לא יאכלו ואם לא הודיען מעשר ומאכילין

נתפתחו³³ חביותיו ושכר פועל לסותמן, או נשפך היין מהחביות למקום אחר ושוכר הפועל להחזירו לחביות³⁴ או נתפרסו עיגוליו ושכרו לחזור ולדורסן אם כששכרו הראה לו לעשות באלה³⁵ לא יאכל בהן הפועל, שכבר נתחייבו במעשר קודם שנתפתחו או נתפרסו.

במה דברים אמורים בכל אלה שיודע הפועל שכבר נגמרה מלאכת היין למעשר, שהרי יודע הפועל שכבר נתפתחו או נתפרסו, אבל אם לא ידע שכבר נתחייבו במעשר שסבור שזה תחילת עשייתן ודריסתן, כגון נשפך היין מהחביות לגת ושכרו לדלותו משם לחביות³⁶, וכגון שלא הראה לו העיגולין בשעת שכירות אלא אמר לו תעשה לי עיגולין, יש לו מקום לומר לא אדעתא דהכי נשכרתי והוי מקח טעות³⁷, ומשו"ה חייב לעשרן ולהאכילן,

³¹ רמב"ם הלכות שכירות פרק יב הלכה ז

³² במ"מ שם כתב ולפיכך פודה ומאכילין שאם הודיען שמא לא היו נשכרין עמו והרי זה כמקח טעות ובהג"מ שם הביא מהרא"ש משום דמיחזי כמקח טעות ותימה ליהדר ביה ויאמר כיון שאינן רוצין להניח מלאכול אל תעשו ואני לא נתחייבתי לכם לפדות ויש להוכיח דכל כה"ג לא מצי הדר אלא אמרו לו הפועלים אתה השכרתנו ולא הודעת לנו שדבר איסור הוא ובהזקת היתר היינו תופסים ולא כל כמינך למיהדר בך השתא שכבר לא נוכל להשתכר וצ"ע.

³³ שו"ע ונו"כ שלז' ה

³⁴ סמ"ע שם טו

³⁵ ודאי ידע שכבר נתחייבו במעשר ואדעתא דהכי נשכר לו שלא לאכול מהן, סמ"ע שם

³⁶ איכא מקום לפועל לסבור שעדיין לא הועלה מעולם מהגת ועדיין לא נגמרה מלאכתו למעשר. סמ"ע שם טו
³⁷ סמ"ע שם ועיין בחכמת שלמה שכתב והנה נסתפקתי בכוונת דין זה כיון דהוי משו' מקח טעות גם המאנה יכול לחזור בו אי"כ אפשר דה"ג מה דאמרי' דמחויב לעשר ולהאכילין היינו רק אם אין הבע"ה רוצה לפוטרן ממלאכה ורוצה לכופן לקיים שכירתן כגון בענין שהדין הוא שאין הפועל יכול לחזור בו ולכך כשרוצה הבע"ה בלכופן יכולין הם לומר שלא נתרצו רק באופן זה שיאכלו ולכך אם רוצה הבע"ה בלכופן צריך לעשר וליתן להם. אבל אם אין הבע"ה ברוצה לכופם למלאכה רק אומר להם אם תרצו כך בלי אכילה הרי טוב ואם לאו לא תעשו מלאכה בזה אין ביד הפועלים לכופ את הבע"ה בלעשר ולהאכילם כיון דהוי מקח טעות ביד שניהם והאריך עוד וסיים וצ"ע כי לא מצאתי לע"ע מקום לדין זה. אולם לכאורה לפי מש"כ בהג"מ מהרא"ש לגבי שכרם לנטע רבעי "דכל כה"ג לא מצי הדר אלא אמרו לו הפועלים אתה השכרתנו ולא הודעת לנו שדבר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

הרי זה הטען שהוא היה סבור שיאכל ממנו שעדיין לא נגמרו, לפיכך חייב לעשר ולהאבילין.

י. משישלה בחביות

ענבים שדעתו לעשות מהן יין³⁸, אין גמר מלאכה בהם לחייבם בתרומות ומעשרות עד שיעשה יין, וזמן עשיית היין להתחייב הוא אחר שמוציאין היין מתוך הבור, נותנין אותו בחביות, משיניחנו בחביות³⁹ וישלה ויסיר מעל פי החבית, את הזגין והחרצנין העולים בפי החבית למעלה זהו גמר מלאכתו אפי' אם הסירם ביד, וכ"ש אם סינן ע"י בגד. אולם מה⁴⁰ שכבר שלה בפי הבור אינו גמר מלאכה עד שיחזור וישלה העולים בפי החבית⁴¹. וי"א⁴² שזמנו כשהוריקו אותו מחבית לחבית כדי שיהא צלול וי"א⁴³ שכשמסיר החרצנים והזגים מע"פ הבור הוקבע אף טרם שנתנו לחביות.

אבל כשהוא בתוך הבור אף על פי שכבר שלה והסיר החרצנים והזגים שע"פ הבור⁴⁴, כשיגביהנו להעמידו בחבית שותה עראי וכן אחר שנתנו בחבית כ"ז שלא שלה החרצנים והזגים שעליהם.

איסור הוא ובחזקת היתר היינו תופסים ולא כל כמינך למיהדר כך השתא שכבר לא נוכל להשתכר וצ"ע.
א"כ ה"ה הכא למרות שאינו דבר איסור שביד הפועל לעשר אך עדיין ימענו בחזקת היתר שאינו טבל היינו תופסים ואינך יכול לחזור שכבר לא נוכל להשתכר וצ"ע.

³⁸ אבל אם עומדים לאכילה או לצמוקים ביארנו זמנם לעיל הי"ב ס"ק ק"ח

³⁹ רמב"ם הלכות מעשר פרק ג הלכה יד, שו"ע ונו"כ יו"ד שלא פאו

⁴⁰ דרך אמונה שם קבו מהמאיר כאן בסוגיא

⁴¹ וכן דעת רוב ראשונים עיין (חי' ריטב"א החדשים כאן דהלכה כר"ע וכ"כ המאירי שם וכ"פ ביו"ד סי' של"א ספ"ו ובענין פי' משישלה פי' כל הראשונים כרבנו עי' רש"י (וברש"י ע"ז נ"ו א' פי' בע"א ע"ש ועי' בזה חזו"א מעשרות סי' ד' סק"א) וריטב"א החדשות ומאירי ובערוך ערך קף ד' וכ"ג מפ"י ר"ח בע"ז נ"ו א' דגרים בדר"ע משיקפה וישלה בחביות.

⁴² ראב"ד מובא בשטמ"ק כאן וכ"כ הריטב"א שם משמו

⁴³ דעת הגר"א ביו"ד סי' של"א ס"ק קמ"ט וכ' דבררי רבנו סותרין למש"כ בסמוך הי"ט וכן דעת המור כמו שהוכיחו מהרש"ל ומהרש"א

⁴⁴ כסף משנה וכ"כ הגר"א ביו"ד סי' של"א ס"ק קנ"ג ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר חי"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וקולט מן הגת העליונה הוא המקום העליון שדורכין בה הענבים, ומן הצינור העשוי בפי הגת שמשם מקלח לבור היין שנקרא גת התחתונה, ומכל המקומות שעדיין לא נגמרה ולא נשלה בחביות ושותה שתיית עראי⁴⁵.

ובמקומות⁴⁶ שדורכין היין בחביות גדולות ואח"כ כובשין ושולין החרצנים ונותנין לכלי חרס דין החבית הראשונה כדין גת.

ואם אין דעתו לשלות⁴⁷ הוקבע מיד.

ודוקא ביין ושמן לא נגמרה מלאכתם עד שיעשה משקין, אבל בשאר פירות אף שדעתו לעשות מהן משקין, אסור לאכל מהן עראי, שנקרא שכבר נגמרה מלאכתן.

⁴⁵ ואפי' הכניסו לביתו או בא' מו' דברים הקובעים כיוון שעדיין לא נגמ"מ ולכן אם הביא ענבים לביתו וסחטן לכוס שותה מהן עראי ואם שלה דהיינו שצף הקצף על פניו והסירו הוקבע ואף על גב דסחטו בתוך הבית כיון דאורחי' בהכי ואף אם הכניס הרבה וסחט מקצתן אפשר דאורחי' בהכי ואין זה בכלל זורה מעט מעט שכי' רבנו שם, ואפשר דסוחט אשכול לתוך הכוס חשיב נגמ"מ ואף על גב דלא שלה וכנ"ל בס"ק הקודם ואסור בעראי משום קביעות הבית. אם שלה בחבית ונשברה החבית ונפלה לתוך הבור אסור לאכל עראי מכל הבור. כתב בשע"צ זיתים וענבים שלקטן לאכילה ונגמ"מ ונאסרו בעראי ואח"כ נמלך לעשותן יין ושמן מותר לאכלן עראי [וי"א שכיון שנתחייב תו לא נפטר כשנמלך] וכ"ש להיפך שלקטן ליין ושמן ונמלך לאכלן כך שתיכף נתחייבו וישראל שקנה מגוי ענבים וזיתים לעשותן יין ושמן ונמלך לאכלן כך מותרין בעראי ממ"נ דאי בתר מעיקרא אזלי' הרי לא נגמ"מ ואי בתר מחשבה דהשתא אזלי' הרי נגמ"מ ביד גוי. דרך אמונה שם קלג

⁴⁶ דרך אמונה שם קכד

⁴⁷ חזו"א מעשרות סי' ד' סק"כ ובזה מיושב קו' הגר"א הנ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

